

no se poleg poljedelstva in živinoreje jemlje tudi drugo delo na zdravstvenem napredku vasi, n. pr. ureditev zdravega hleva, svinjaka, gnojnih jam, snaga dvorišča itd.

Podobno temu delujejo ženski odseki, le da se njihov delokrog nanaša na gospodinjstvo. To delo vrše zdravstvene zaščitne sestre, soproge zdravnikov in učiteljice gospodinjstva. Ker je glavno, kar kmetu škoduje, nezdrava ureditev hiše in slaba prehrana, zato se tukaj glavna važnost polaga na to delo poleg posebne priprave na materinstvo ozir. na vzgojo in negovanje dojenčkov in otrok. Letne tekme, ki imajo namen poživiti zanimanje, donajajo tudi materialno korist dekletom in ženam v obliki različnih kuhinjskih priprav in hišnih oprem. Pri nagradah se jemljejo v oceno: ureditev stanovanja, kuhinje in dvorišča, negovanja otrok in drugo.

Poleg tega se dela sedaj na tem, da ustanove v okrilju zdravstvene zadruge tudi veterinarski odseki, ki bi de-

lovali na profilaksi in zdravljenju živine pa tudi povzdigi živinoreje. Pravila so narejena o tem in že obstoji nekaj odsekov, kjer vrši službo živnozdravnik, nameščen pri Zvezi.

Iz vsega tega se vidi, da zdravstveno združništvo zajema celega kmeta z njegovim posestvom vred, ker stoji na stališču, da je uspešno delo na povzdigi zdravstvenega stanja na deželi potreben istočasno splošen gospodarski in prosvetni napredek.

Zdravstvena zadruga je torej ustanova, ki sama poišče kmeta, ga pritegne na najrazličnejše načine k sodelovanju. Treba je, da dognane stvari ljudstvo tudi sprejme za svoje in po njih živi, da torej povečamo zdravstveno zavest. V tem leži zdravstvenopolitično največja važnost zdravstvenega združništva. In to je bistvena razlika med zdravstveno občino in zdravstveno zadrugo, saj sicer se delo zdravstvene občine — vsaj po pravilniku — ne bi razlikovala mnogo od dela zdravstvene zadruge.

Pravilno obdelavanje zemlje zatira plevel

Če pogledamo v poletnem in jesenskem času na naše njive, opazimo na marsikateri izmed njih več plevelnih kot koristnih rastlin. Ni čuda torej, če so potem pridelki tako pišli, da komaj izplačajo trud in delo. Kar je bolj marljivih, skrbnih poljedelcev, tisti že skrbе, da vsaj okopavine dobro oplejejo in uničijo večji del plevela. Težje je pa to pri žitih in pri drugih gosto rastočih rastlinah, ki se le težko dajo pleti. O malomarnih gospodarjih niti ne govorimo, ki jim plevel uniči polovico okopavin. Če bi si izračunili škodo, ki jo samo poljedelstvo v Sloveniji vsled plevela pretrpi na svoji letini, bi dobili izgubo od več milijonov. Zato je pač umestno, da opozorimo naše kmete na škodo, ki jim jo ta povzroča, in jih navajamo, kako se da vsaj zmanjšati, če ne se je popolnoma izogniti.

Plevel na njivah zatiramo najbolj in najuspešneje s pravilnim obdelovanjem zemlje na različne načine in v različnih dobah. Zelo učinkovito je zatiranje plevela s poletno praho, o čem

smo v tem listu že ponovno obravnavali. Takoj po žetvi se namreč strnišče plitvo preorje, da pride seme plevela v zemljo; tam skali in čez kakih deset dni je vsa njiva že zelena. Nato gremo z brano čez, izrujemo mlade plevelne rastline in poletno sonce jih posuši in uniči. Sprašiti moramo njivo takoj po žetvi, niti en dan ne sme ostati prazna, da je sonce ne prežge. Istočasno dosežemo, da se v zemlji ohrani vlaga, ki je potrebna za kalitev plevelnega zrnja, in za poznejše lažje obdelavanje zemlje. Pa tudi če opustimo brananje, izgine mnogo plevela že z jesenskim globokim oranjem, ker do tedaj ne more napraviti semena.

Močno zapleveljene njive očistimo tudi s tem, da jih preorjemo kake tri tedne pred setvijo. Ne samo da se s tem zemlja dobro vleže in pripravi, ampak ob zasetvi uničimo z brano tudi mlade plevelne rastline, ki so komaj skalile. Taka priprava zemlje že tri tedne pred setvijo je sicer pri nas še malokje vveljavljena, in tudi navadno težko izvedljiva.

Pri nas sili eno poljsko delo za drugim in le redkokdaj ostane toliko časa, da bi se zemlja za setev orala toliko prej. Vzlje temu bi bilo priporočati kmetom, ki jim preostane toliko časa in jim to vreme in zemlja dopuščata, da bi ta način obdelovanja zemlje preizkusili.

Jesensko globoko oranje zatre ogromno množico plevela. O tem so se prepričali že vsi tisti kmetje, ki ne pušče nobene njive čez zimo nepreorane. Semena plevela pridejo namreč pri tem delu zelo globoko v zemljo; če imajo dovolj zraka in toplote skalijo, ne morejo pa priti na vrh in se zaduše; če imajo pa premalo zraka in dovolj vlage, strohnijo. V vrhnji plasti zemlje ostane sicer še precej plevelnih zrn, ki spomladi poženejo; toda z brano, ki naj poravnava brazde za setev, uničimo vse te mlade rastline. Večina naših kmetov se je že oprijela tega načina obdelovanja zemlje z jesenskim globokim oranjem, in ti imajo tudi uspeh. Zal pa, da je še vedno precej takih, ki jih niti uspehi drugih ne morejo prepričati, da njih način kmetovanja ni pravi.

Da je spomladno brananje ozimine: pšenice in rži važen pripomoček za zatiranje plevela, smo že ponovno povdarjali. Ne samo, da s tem zrahljamo po snegu in dežju zbito zemljo in razredčimo pregosto setev, ampak uničimo tudi veliko jesenskega, še več pa spomladanskega plevela. Tako brananje zelo veliko zaleže, kajti žito se po njem krepkeje razvija, zaduši se morebitni poznejši plevel in vrže zelo mnogo klenega zrnja. Izkušnja je dognala, da zaleže spomladno brananje toliko kolikor polovica gnojenja.

Tudi jara žita se dajo branati, celo večkrat. Najprvo par dni po setvi, ko smo opazili, da plevel že poganja, medtem ko je žitno zrnje šele nabrekli. Tedaj preidemo z lahko njivsko brano čez setev, da razrušimo zgornjo zemeljsko skorjo; to zadostuje, da poškodujemo nešteto poganjajočega plevela, žito pod tem pa ne trpi. Drugič branamo lahko tedaj, ko se je žito dobra vkoreninilo tako, da mu brana ne more več škodovati. Tudi sedaj izgine mnogo plevela iz njiv, ne da bi se mogel razmnoževati. Moramo namreč vedno strmeti za tem, da prepričimo plevelnim rastlinam napravo se-

mena. To je proti njim najuspešnejša borba.

Pletev, okopavanje in osipavanje okopavin je pri nas še najbolj razširjen in uspešen način zatiranja plevela. Navadno se vrši z ročnim delom, ki je pa žal predrago in zamudno. — Boljše, hitreje in cenejše je okopavanje s kultivatorji, plometi, osipalniki z živino, ki omogočajo često obdelavanje okopavin z malimi stroški. Pogoj za delo z živino je pa ta, da so rastline posejane ali posajene v ravnih vrstah v primerni razdalji. In to ni dovolj, da sadimo v vrste krompir, koruzo in peso, ampak tudi korenje in repo moremo sejati v vrste, četudi se zdi komu tako delo preveč zamudno in situo. Povprašajte tiste kmete, ki to že nekaj let delajo, in boste slišali, kako bogato se jim izplača tista mala skrb in delo, ko potegnejo čez njivo špago in sejejo ob njej drobno seme. Kaj jim de pozneje, če gredo petkrat s kultivatorjem skozi vrste in ostanejo tiste očiščene plevela brez truda in muke in brez stroškov.

Še drug način zatiranja plevela je in sicer s strupenimi sredstvi. Dosedaj poznamo škropljenje in prašenje z njimi, je pa pri nas splošno le malo znan. Apneni dušik neoljen je zelo hud strup tudi za rastline, ki imajo široke liste: njivska goršičica, grašica, redkvica in slične. Če jih spomladi, ko poženejo med žitom 3—4 lističe, potrosimo z apnenim dušikom, jih ta umori. Žitu pa ne škoduje, ker se na njegovih ozkih listih ne more ustaviti, ampak pade na tla. Nekoliko zaleže tudi za gnojenje. Še manj znano je škropljenje s strupenimi pripomočki, kar se uporablja zlasti pri zatiranju predenice v detelji. V ta namen vzamemo čilski soliter ali kalijevo sol, jo raztopimo v vodi in s to raztopino škropimo napadena mesta.

Tudi ta strupena sredstva so učinkovita, če jih pravilno rabimo, vendar je njih uporaba vedno zvezana s posebnimi pripravami. Zato smatramo, da je za našega kmeta še najbolj uspešno sredstvo za zatiranje plevela pravilno obdelovanje zemlje jeseni in spomladi, pa tudi v poletni dobi. O tem nam pričajo današnje mnogo bolj čiste njive nego so bile nekdanj, pri tistih kmetih, ki pravilno oskrbujejo svoja polja.

Kako ravnajmo s sadjevcem

Vsako jesen, zlasti pa ob dobrih sadnih letinah se predela mnogo sadja v **sadjevec ali sadno vino**. Toda vsakdanje skušnje kažejo, da je še vedno premnogo sadjarjev, ki delajo po stari navadi in se kaj malo brigajo za nove pridobitve in dognanja na tem polju. Zato je pa še vedno mnogo slabih sadjevcev, ki imajo vse polno napak, kot posledico napačnega ravnanja pri predelavi sami, zlasti pa pri **kletarjenju**. V jeseni in pozimi je izdelek še kolikortoliko piten; proti pomladi je pa vedno slabši, na poletje se jih pa mnogo pokvari, če ne popolnoma, pa vsaj toliko, da so komaj užiti.

Gotovo pa je, da se da narediti iz dobrega sadja **dobra, okusna in stano-vitna** pijača, ki jo je včasih komaj ločiti od pravega vina. V sledečih vrsticah hočem podati nekaj navodil kako s sadjevcem ravnati, da ohrani tudi na pomlad in poletje dober okus in sploh neoporečno kakovost.

Predelava sadja (jabolk in hrušk) je za letos izvečine že pri kraju. Tudi kipeenje mošta je ponajveč že končano. Nastopila je doba, ki je za sadjevec najbolj nevarna, ako ne ravnamo z njim po pravilih, ki so znanstveno utemeljena (teoretično) in mnogoletnimi skušnjami (praktično). Največji sovražnik vsakega vinskega izdelka je **zunanji zrak**, ali pravzaprav mnogovrstne glivice in bakterije, ki jih je povsod v zraku v neizmernem številu. — Dokler mošt kipi, je zavarovan pred zrakom, ker se nahaja na površju v sodu ogljikova kislina. Kmalu potem pa, ko se burno kipeenje konča, se ogljikova kislina porazgubi in zunanji zrak pride v neposredni stik s tekočino v sodu, ako ga pustimo odprtega.

Sadni mošti so prav šibke alkoholne pijače, ker imajo samo okoli 5 do 6% alkohola. Zaradi tega so pa že po svoji naravi zelo nagnjeni k izpremembam in razkrajanju, ki ga povzročajo razne glivice in bakterije iz zraka. Pokipel sadjevec moremo obvarovati pred vplivom glivic in bakterij le na ta način, da **zanesljivo zabra-nimo dostop zraka v sod**. Kdor si vzame k sreči to pravilo in z vso odločnostjo ukrene, da zraku zapre dostop v

sod, si je že zagotovil dobro in stano-vitno pijačo, ako je bil pri predelavi in med kipeenjem količkaj previden in uporablja zdrave sode.

Kdor popolnoma pravilno ravna, ima sod zaprt že med kipeenjem s **kipe-lno veho**, ki propušča ogljikovo kislino iz sode, brani pa zraku v sod. Ta priprava je posebno važna proti kou-ecu kipenja in pozneje, ko se kipeenje polože in se začne sadjevec čistiti. Ko se do dobrega očisti, vzamemo kipe-lno veho s sode in ga zalijemo z zdravim, pokipelim moštom skoro do vrha. Pustimo le še za nekaj prstov praznega prostora in sicer zato, da se kipe-lna voha, ki jo bomo dali nazaj, ne namaka v tekočino. Tako napolnjen sod takoj zopet zapremo s **kipe-lno veho**. Trdo zabiti ga še ne smemo, ker sadjevec še vedno nekoliko pokipeva in bi se v neprodušno zaprtem sodu lahko nabralo toliko ogljikove kisline, da bi dno sode ali kaka dogs odnehala. Tesno zabijemo sod šele pozneje, ko nastane hladnejše vreme, in se kipeenje popolnoma ustavi. Takrat ga pa napolnimo prav do vrha, da se navadna, neprodušna voha v mošt pomaka.

Kipelnih veh je mnogo vrst. Za naše namene, torej za **zapiranje sodov po kipeenju**, si lahko napravimo kipe-lne veho sami. V to svrbo vzamemo navadno, masivno, kakih 15 cm dolgo, kake 4—5 cm od zgornjega konca jo pa prevrtamo počez tako, da se navpična luknja vjame z vodoravno. — Luknji naj bosta debeli okoli 1 cm. Nazadnje natakujemo na veho kake 3 centimetre širok obroček iz game, ki ga izrežemo iz stare cevi od bicikla. Ta obroček mora tesno zapirati povprečno odprtino. S tako veho sod brez skrbi trdno zabijemo, ker ogljikova kislina lahko odhaja skozi luknjo v vehi na prosti zrak pa ne more v sod, ker mu brani gumijev obroček, ki zapira oba izhoda vodoravne odprtine (ventil, ki se odpira na ven). Umevno je, da se taka voha ne sme **namakati v mošt**, ampak mora biti nekoliko prostora med spodnjim njenim koncem in površino tekočine. Na ta način pri-rejena **varnostna voha**, ostane lahko daleč tja v zimo, ko je vsako nadaljnje pokipevanje izključeno. Šele tedaj sod

zalijemo prav do vrha in ga trdno zamašimo z navadno veho, ki sod neprodušno zapre.

Iz povedanega je razvidno, da se dober sadjevec naredi samo v **polnem sodu**, ki mora ostati do uporabe **strogo zaprt pred zunanjim zrakom**. Zato je tudi popolnoma izključeno, da bi dobili dobro robo, ako imamo samo pol soda, ali ako iz napoljenega soda začnemo sadjevec točiti za vsakdanjo rabo. Tak sadjevec je vedno v dotiki z zrakom in se prej ali slej, zlasti pa na pomlad in poletje gotovo na ta ali oni način pokvari.

Pa tudi vsem tem neprilikam se vsaj deloma lahko izognemo. Ko delamo sadjevec, vzemimo vedno le tako veliko posodo (sode), da jo pozneje lahko napolnimo do vrha. Imejmo vedno v rezervi nekaj sadjevca, da sode zalivamo, ko pride čas za to (po kipe-nju in še večkrat pozneje). Za vsakdanjo rabo imejmo sadjevec vedno le v majhnih posodah, da se kmalu porabi, ko sod načnemo. Goden sadjevec imejmo kolikor mogoče na hladnem, zlasti pa tistega, ki ga točimo (ki je na pipi).

H.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Zdrobova kaša na goveji juhi. Dve polni žlici zdroba zmešam z enim celim jajcem. Če je mešanica pregosta, prilijem še toliko juhe, da mi pri vli-vanju v vrelo juho lahko teče. Za to množino zakuhe rabim poldrug liter juhe. Vreti pustim četrte ure. Pri vli-vanju in za časa vretja pridno mešam. Zdrobovo kašo zakuham lahko tudi tako, da zakuham zdrob zase in stepe-no jajce zase.

Laško zelje. Srednje debelo zeljuato glavo zrežem na rezance. Rezance po-parim, odlijem in osvežim z mrzlo vo-do. V kozici razbelim dve žlici masti, lahko tudi toliko olja. Rezance ožmem, denem na mast, prilijem dve žlici juhe ter pokrito pražim toliko časa, da zelje zarumeni. V zarumenelo zelje pridenem polno žlico moke in štiri pre-kuhane in pretlačene paradižnike. Pa-radižnike kuham s koščkom čebule in par vejicami peteršiljčka. Ko še četrte ure vre, dam kot prikuho na mizo. — Jed lahko zboljšam s pridevkom dveh žlic kisle smetane, neobhodno potreb-no pa to ni.

Kranjska bržola. 1 kg bržole ope-rem in nasolim. Nasolim jo pol ure pred praženjem. V kozico denem štiri dkg masti, šest žlic vode, žlico sesek-ljane čebule, en lavorov list, vejico šatraja, vejico majarona in par persc peteršilja. Na zelenjavo denem meso, ga pokrijem in pražim toliko časa, da se meso zmešča. Potem potresem me-

so z žlico moke, pustim par minut, da se praži, nakar meso zrežem in zložim na krožnik. V kozico denem dva kaha-na krompirja, jih pretlačim in prili-jem toliko juhe, da je polivka razred-čena. Ko zavre, zlijem sok na razre-zano meso. Kot pridevek je dober po-pečen krompir, pražen riž, polenta, makaroni ali kakršnikoli emoki.

Sirovi zvitki. — Najprej pristavim kvašček iz dveh dkg kvasa, treh žlic toplega mleka in pol žlice sladkorja (sipe). V skledi mešam tri osminke litra toplega mleka, pet dkg surovega masla, šest dkg sladkorja, primerno soli eno celo jajce in en rumenjaki ter tri četrte kg moke in shajam kvašček. — Testo dobro stepem. Stepeno pokrijem, dam na tople prostor da vzide. Shaj-no testo razvaljam, na prtiču za prst na debelo. Nadev unpravim tako: Eno osminko litra tople ali kisle smetane dobro mešam, potem pridenem deset do petnajst dkg stlačene ali zribanega sira, eno jajce, en rumenjak, ščep cimeta in malo limonovih lupi-nje. S tem nadevom namažem testo, potresem s sladkorjem s petimi dkg rozin in s pestjo drobtin. Testo trdo zvijem in razrežem na tri prste dolge kose. Na pomazano pekačo jih pola-gam za dva prsta vsaki sebi. Ko zopeč vzidejo, jim namažem površino z raz-tepenim jajcem in jih spečem v pre-cej vroči pečici. V dobri pol uri so pe-čeni. Pečene potresem s sladkorjem.

Pošljite naročnino

Lesni črv v naših stanovanjih

Predvsem je potrebno, da vemo, kdo je pravzaprav tisti škodljivec, ki ga imenujemo kratko lesni črv in ki razjeda in razdira les v naših stanovanjih in hišah. To namreč ni en sam črv, ampak cela vrsta hroščev, kakor lubadar, kucec ali trdoglav, hišni kozliček in še nekaj hroščev iz vrste kozličkov. Vsi ti hroščki se razvijajo slično kakor metulj ali rjavi hrošč. Iz jajčeca se razvije ličinka, ta pa napravi zaprek ali bubo iz katere pride potem hrošč. Vzlic tem raznim razvojnim oblikam omenjenih škodljivcev, pa najdemo v lesu pohištvu ponajveč le bele, gosenicam podobne ličinke, ki jih imenujemo kratko lesni črv. Vendar pa so ravno hrošči tisti, ki se zavrtajo v les, koder zaležejo jajčeca. Najhujši izmed vseh je hišni kozliček. Njegova ličinka živi v lesu lahko 10 let preden se zabubi in napravi med tem časom ogromno škodo. Hrošč sam pa je skoro 2 cm dolg ter temnorjave do črne barve.

Najbolj prija tem škodljivcem les raznega domačega listnatega drevja, medtem, ko se lesa iglastega drevja redkeje lotijo. Lesene hiše in pohištvo v stanovanjih, pa tudi leseni deli pri zidanih stavbah so v nevarnosti pred temi škodljivci. Zato je dobro, če les včasih pregledamo, ali ni morda kakih znakov, da se je vgnezdil v njem lesni črv.

Zatiranje teh škodljivih živalic je zelo težavno, posebno, če so se že zelo razširile po lesu. Strokovnjaki se že

dolgo časa trudijo, da bi našli popolnoma uspešno sredstvo, s katerim bi uničili vse te zajedavce lesa. Vendar se jim v polni meri to še ni posrečilo.

Močno strupene prevleke lesa, kakor n. pr. živosrebrne razstopine, arzenove in svinčene barve zaradi svoje strupenosti niso primerne za stanovanje in poleg tega nič kaj ne škodujejo omenjenim hroščem in njihovim zalogam. Podobno je tudi z drugimi sredstvi, ki sicer včasih pomagajo, a niso popolnoma zanesljiva. Dostikrat se je primerilo, da je menil kdo, da je lesnega črva dodobra odpravil, ko ga je zopet zasačil na novem polju, poleg starega ognjišča.

Domači pripomočki proti lesnemu črvu so petrolej, bencin, bencol, terpentin in salmijak in če z njimi prav ravnamo se prav dobro obnesejo. Če opazimo kje na lesu znake, da je tam lesni črv, ne čakamo, da bi nam vse prevrtal; v začetku ga mnogo laže zatremo, kakor pa pozneje, ko včasih ne pomagajo več najmočnejša sredstva. Zelo dober je tale način zatiranja: Cunjo namočimo v eno izmed navedenih tekočin ter jo položimo na izvrtano mesta, da tekočina prehitro ne izhlapi, pokrijemo vse še z debelo cunjo in povežemo z vrstico; tako pustimo nekaj dni. To lahko tudi ponovimo in zopet pustimo 8 dni na lesu. Še bolj nerodno je zatiranje na politiranem pohištvu, ker ne smemo uporabljati drugega kakor terpentin ali petrolej, sicer pokvarimo polituro. Najzanesljivejše sredstvo pa je to, da se les pregleda glede lesnega črva, preden ga uporabimo, sicer zanesemo tega škodljivca naravnost v stanovanje. Š. H.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 6. nov. Dogon živine na ta sejem je bil znaten, kar je pripisovati ugodnemu vremenu in jesenski dobi. Tudi kupčija je bila precej živahna, toda cene so še vedno neizpremenjene. Sejmarji so prignali 140 konj, 9 žrebet, 51 volov, 60 krav, 26 telet, 45 prašičev za zakol in 203 prašičke za rejo. Prodajali so jih po naslednjih cenah: Govedo in odras-

le prašiče za kg žive teže: voli I. vrste 3.50—4 Din, II. vrste 2.75—3.75 Din, III. vrste 2—2.75 Din, krave debele 2—3.50 Din, klobasarice 1.50—2 Din, teleta 4.50 do 5.50 Din, prašiči 6—7 Din, vse za kg žive teže, prašički za rejo 85—150 Din za komad.

g Ptujski živinski sejem 5. novembra. Kmetje so tega dne prignali zelo mnogo živine, toda odprodali so je le malo. Prigon je znašal 151 volov, 405 krav, 17 bikov, 48 juncev, 83 telic, 18

telet in 194 konj, skupaj 910 glav živine. Od teh so prodali le 200 glav. Cene za kg žive teže so bile naslednje: voli 2—3.25 Din, krave 1.20—3 Din, biki 1.75 do 2.50 Din, telice 2.65—3.75 Din; konje so prodajali po kakovosti, in sicer konje in kobile od 250—3800 Din, žrebeta od 300—1300 Din enega. Cene goveji živini so znatno padle, ker prihajajo v zadnjem času na ptujske sejme le domači kupci in mesarji, medtem ko tujih kupcev ni.

g Prašičji sejem v Ptuj 6. novembra. Kmetje so pripeljali v Ptuj mnogo prašičev, toda kupcev je bilo malo, zato so večino živali morali peljati zopet domov. Dovoz je znašal 159 odraslih prašičev in 92 mladih pujskov; skupaj 251 repov. Od teh so prodali le 76 kosov. Povprečne cene za kg žive teže so bile naslednje: pršutarji 4.50—5.50 Din, debeli 5—6 Din, prašiči za rejo 4—4.50 Din, pujski 6—12 tednov stari po 50—100 Din eden. Od zadnjega sejma so ostale cene prašičem neizpremenjene.

DENAR

g Ljubljanska borza. Kakor se je v prejšnjem tednu italijanska lira ojačila in dosegla v zasebnem kliringu celo tečaj do 3.12, tako je v prošlem tednu zopet nazadovala celo na 2.88 Din. Naravno, da vojna z Abesinijo ne more ugodno vplivati na javni tečaj lire, pa naj jo Italija v svojem uradnem tečaju še tako trdno drži na 3.58 Din. Avstrijski šiling je v zasebni kupčiji v Ljubljani stal na 8.65—8.75 Din, angleški funt na 243.16 Din, španska pezeta na 6 Din. — Uradni tečaji na ljubljani borzi so beležili: Angleški funt 216.12 Din, ameriški dolar 43.64 Din, holand. goldinar 29.83 Din, nemška marka 17.63 Din, švicarski frank 14.28 Din, avstrijski šiling 8.70, belgijski belga 7.42 Din, španska pezeta 6 Din, italijanska lira 3.58 Din, francoski frank 2.89 Din, češka krona 1.82 Din.

CENE

g Tržišče kož, usnja in čevljev. Dvig cen kož na svetovnih tržiščih se je v zadnjem tednu nekoliko ustavil. Sicer so itak že izredno visoke v primeri s poletnimi cenami. Kako se bodo razvijale v bodoče, zavisi od razvoja političnih dogodkov. — Cene usnja se še stalno dvigajo, zlasti ker

je vsled deževnega vremena znatno naraslo povpraševanje po usnju, izdelkih in čevljih. Mnoge tovarne in trgovci so se že z njim založili, ker se boje nadaljnega dviga cen. Bliza se tudi božič, ki obeta večje povpraševanje po izdelkih. — Cene čevljev pri nas še niso znatno porasle. Pač pa je francoska industrija že zvišala cene in njej namerava slediti tudi švicarska.

g Tržišče z vinom. Na vinskem trgu je le malo prometa. Manjše partije šibkejših vrst kupujejo nekateri, da imajo za sproti. Večjih zalog si malo kdo dela in po boljših kvalitetah še ni povpraševanja. Mošti navadnih vrst so večinoma že pokopeli in se začeli čistiti. Sortne vrste zlasti pri pozni trgatvi so pa še sladke in motne. Zato se tudi sedaj kupčija z njimi ne more razviti, ker niso za prevoz. Živahnost povpraševanje se pričakuje koncem meseca in začetkom decembra, ko se bodo gostilničarji preskrbeli za praznike. Cene so stale neizpremenjene in notirajo v ptujskem okraju za najšibkejša vina od 2—2.50 Din, srednje vrste od 2.50—3 Din, dobre mešane vrste od 3—3.75 Din, sorte vrste pa po 4—5 Din, pa tudi višje.

g Žitni trg. Živahnost na žitnem tržišču je ponehala in kupujejo le tisti, ki so jim zaloge izpraznile. Mlini imajo večinoma moke dovolj, vendar jo le slabo prodajajo. Za pšenico zahtevajo prodajalci 160—162.50 Din, za koruzo, umetno sušeno 94—97, nad času primerno suho s kvalitetno garancijo 84—87 za staro 101—103 Din. Moka stane po kakovosti 255—275 Din.

g Brezuspešen boj proti povišanju cen v Italiji. Odkar je Italija začela vojno z Abesinijo in je Društvo narodov v Ženevi sklenilo proti njej sankcije, stalno rasejo cene na debelo v Italiji. Italijanska gospodarska politika se sicer trudi, da bi zajezila ta dvig cen, toda brezuspešno, in življenje se stalno podražuje. Res je, da oblast objavlja stalno maksimalne cene živil in drugih potrebščin, toda kaj pomaga, ko mora vsak teden sama višati te cene. Prestopke proti maksimalnim cenam sicer kaznujejo, toda vse to nič ne pomaga, ker se pomanjkanje blaga vedno bolj občuti. Prebivalstvo se trese pred bodočo zimo, ker ne bo zaslufka, ali pa le v mali meri, cene živil bodo pa narasle do nedosegljivosti.

PRAVNI NASVETI

Gospodarstvo matere. S. F. St. R. Mož je padel v vojni in je žena vodila doma gospodarstvo do leta 1925, ko je bil mož proglašen za mrtvega. Takrat se je vršila zapuščinska razprava in je posestvo bilo prepisano na najstarejšega sina, gospodarstvo pa je ostalo materi dokler sin ne izpolni 30 let. V času gospodarstva je mati kupila in kasneje tudi prodala voz-zapravljiveček. Sin prevzemnik zahteva od matere izkupiček od prodanega voza, sicer preti s tožbo. — Če je mati pri zapuščinski razpravi dobila pravico do računaprostega gospodarstva na posestvu, potem ni dolžna vrniti sinu izkupička za voz. Če je pa mati v svojem gospodarstvu morala dajati letni račun, potem mora tudi ta dohodek obračunati.

Obdavenje malega obrtnika. A. M. K. Pri malih obrtnikih na deželi se pridobitna odmerja pavšalno, in sicer plačujejo kot davek 120 Din in za vsakega pomočnika 60 Din letno. Ako mislite, da vas je davčna uprava za pomočnika nepravilno obdavnila, vložite pravočasno pritožbo. Druge pomoči ni. Pritožbo vložite pri davčni upravi.

Taksa od menjalne pogodbe. M. V. Pogodba o zamenjavi zemljišč je zavezana isti taksi, kakor kupna in prodajna pogodba. Zamenjava zemljišč z namenom, da se imovine zaokrožijo za koristi kmetijstva, ni zavezana tej taksi, ampak le taksi za potrdilo. Ako je razlika vrednosti med obema zemljiščema večja ko 50%, se plača ista taksa, kakor za kupne pogodbe. Stroškov za vknjižbo v zemljiški knjigi pa ne boste oproščeni. Za opustitev takse, morate prositi pri davčni upravi, kjer boste menjalno pogodbo prijavi.

Tudi porok zaščitenega kmeta je zaščiten. S. P. Trgovec ste in ste za poroka kmetu, ki je pod zaščito. Ker upnik ne more dolga iztirjati od dolžnika in pravi, da ne more na plačilo čakati 12 let, zahteva, da vi poravnate dolg. Vprašate, če vas more k temu prisiliti s tožbo. — Nikakor ne. Po uredbi o zaščiti kmetov odgovarja porok, tudi če ni kmet, za obveznosti enako, kakor glavni dolžnik, ki je kmet. V tem slučaju upnik torej ne more od poroka prej iztirjati dolga, kakor ga je dolžan plačati dolžnik, ki je zaščiten kmet.

Ali se more že pravomočno potrdilo o tem, da je dolžnik kmet, izpodbijati? M. U. Dolžniku, ki je velik županov prijatelj in njegov politični pristaš, je župan izdal potrdilo, da je kmet, čeprav ima trgovino in gostilno in komaj toliko zemljišča, da pridelala malo solate. Niti on niti njegova žena še nikdar nista delala na polju. Sodnija je verjela županovemu potrdilu in je zavrnila vašo prošnjo na rubežen. Dolž-

nik se je pa iz vas norčeval, češ, kaj mi pa moreš, ko imam župana na svoje strani. — Po prejšnjih uredbah se je zaščita večkrat zlorabljala in so tudi nam znani slučajji, da so župani izdajali taka potrdila ljudem, ki še niso bil nikdar kmetje. Upnik se je sicer lahko pritožil na okrajnega glavarja, a v večini slučajev je to malo pomagalo. Sodnija pa je bila na tako županovo potrdilo vezana in mu je morala verjeti. Po novi uredbi pa ni več tako. Upnik sedaj lahko pri sodišču zahteva, da sodište preišče, če potrdilo odgovarja stvarnemu stanju in da ga razveljavi, če spozna, da dotični dolžnik ni kmet in ni upravičen do takega potrdila.

Državljanstvo. A. S. Prošnjo za pridobitev našega državljanstva morate vložiti pri okrajnem glavarstvu. Ker ste Slovenci, boste lažje dobili državljanstvo, kakor prosilci tuje narodnosti. Osebe slovenske, srbske in hrvatske narodnosti dobe državljanstvo, ako so 21 let stare, ako so dobrega vedenja in če dokažejo, da morejo vzdrževati sebe in svojo rodbino. Če so te osebe rojene ali stanujejo vsaj tri leta v občini na ozemlju kraljevine, jim treba, da jim domača občina zagotovi sprejem v domovinsko zvezo. S pridobitvijo državljanstva pridobe domovinstvo v občini, kjer so rojene ali kjer stanujejo.

Posebnih razlogov za odpoved stanovanja ni. F. D. St. R. Stanujete v hiši Amerikanca, ki jo oskrbuje njegova sestra. Sedaj vam je pa odpovedano stanovanje, da ga imate izprazniti v 8 dneh. Po vašem mnenju so pisali laži o vas v Ameriko in se vam zdi tako odpoved krivična. — Hišni gospodar lahko stranki odpove brez vsakega vzroka. Ne sme pa gospodar stranke sam, oziroma po svojih ljudeh vreči iz stanovanja, pač pa lahko zahteva izpraznitev stanovanja od sodišča. Dokler niste dobili odpovede stanovanja od sodišča ste zaenkrat lahko še brez skrbi, da bi vas mogli kar tako postaviti na cesto.

Uredba o zaščiti kmetov ne velja za kmetijske zadruge. O. B. Pri hranilnici ste zvedeli, da boste morali plačati 6% obresti, čeprav uredba o zaščiti kmetov predpisuje nižje. Zakaj sme vaša hranilnica zahtevati višje obresti? — Vaša hranilnica je kmetijska zadruga. Te ustanove pa smejo izterjati svoje terjatve od zaščitenih kmetov po določbah, ki jih predpišejo združne zveze in odobri kmetijski minister. Za naše zadruge so bile takšne odredbe izdane že 20. julija t. l. Vendar smejo kmetje, ki ne morejo svojih dolgov plačevati po teh odredbah, prositi pri združni zvezi, pri kateri je zadruga včlanjena, da se jim dovoli plačevati dolgove in obresti po predpisih uredbe o zaščiti kmetov.